

op aan. De kwalijk gelukte dadelpalm en het onbegrepen tot een sprieterig tierelantijntje geworden motief doen onze misprijzende stemming overslaan op het schots en scheeve brongebouwtje en op heel die bonte kraam waarin de granaatappels als een guirlande van kleurige lampionnetjes zijn opgehangen.

Maar dan gaan we te ver. Want bij een nauwkeuriger ons rekenschap geven blijken al die kleurige dingen een andere functie te hebben dan wij er graag in zouden willen zien. Het onbegrepen motief wil niet als „bloembed” gewaarweerd worden, maar als kleurig accent.

Het schijnt wel alsof hier een merkwaardigen strijd gevoerd wordt tusschen zeer verschillende artistieke zienswijzen. Een strijd die zeker niet tot een harmonisch geheel is opgelost, zoodat men op alle waardeering steeds weer tot halverwege moet terugkomen, maar die bij een nauwkeurig toezien een boeiend schouwspel biedt.

Het is in de eerste plaats een domineeren van het kleuraspect, dat zich gelden doet, maar niet in den zin van de naïeve vreugde aan kleuren zooals die de fresco's der Cretensers kenmerkt, van een liefhebben van de dingen om hun kleuren, maar eer van een liefhebben van de kleuren om de kleuren, van een herscheppen van de dingen in des kunstenaars kleuren. Het is eigenlijk geen dominantie van een kleuraspect, maar dominantie van den kleurwil. De palm wordt rood niet zoozeer als origineele visie van den kunstenaar die daarin bepaalde associaties verwerkt, als wel om de voorstelling beter in het eveneens rood-bruingehouden kader te doen voegen. Zoo schijnt ook het groen van de manen van het paard, en het blauw van zijn staart en hoeven eer een structureele functie te hebben dan dat het alleen berust op een streven naar gelijkmatige kleurverdeeling.

Voelt men iets van een structureele functie in de kleuren, zoo mist men die daarentegen in de lijnen. De lijn is voor alles contour, en geeft geen structuur. Terwijl de Grieken zich moeite geven een knieschijf juist te construeeren, het verloop van een kuitspier aan te geven, is hier alles gericht op het vangen van de figuur in haar contouren.

Merkwaardige strijd van denken, zien en willen! De kleur moet het schema geven, en de lijn staat willig haar rechten af en functioneert slechts als contour. Maar in dat „slechts” wordt zij miskend: zij is „slechts” lijn waar zij structuur moet geven en daarin te kort schiet, in dat stuntelig geteekende brongebouwtje en die schommelige vergaarbak, zij is volwaardig waar zij beleefde contour is, in de figuur van Achilles en in de graciel geheven paardepoot. Overall waar de structuur door lijnen tot stand moet komen zijn onvolkomenheden: slechts met moeite is vast te stellen wat de rechter- en wat de linkerarm van Achilles is, en de verbinding van hand en lans is hoogst primitief. Het is alsof een laatste rest van het gedachtenlooze zievermogen, zooals dat zijn triomfen viert in de palaeolithische rotsteekeningen en in de